

7. Mörbylånga kyrka.

Pl. VI. Fig. 7.

Literatur: L. 1319. — B. 1072. — Ahlqvist, *Ölands Historia*, II, 2. s. 213. — E. Brate, i *Upsala-studier till prof. S. Bugge*, Upsala 1893, s. 8.

Vår fig. 7, pl. VI är en kopia af Bautil fig. 1072. Originalen, som är förloradt,¹ hade, då teckningen i Bautil togs, enligt öfverskriften i denna sin plats »i kyrkodörren». Förmodligen har den legat som tröskelsten, och delar af den hafva varit dolda af murhörn.² Denna sten har varit en mindre häll med en totalhöjd af omkring 1,44 m, men här af har troligen föga mer än en meter varit synlig ofvan jordytan, då stenen var rest. Bredden var omkring 58 cm.

Af inskriften, som var inristad i en enkel djurslinga, är början i Bautil betecknad som otydlig. Af sammanhanget kan man sluta att före det första lästa ordet (**risa**) stått ordet **lit** (*lét*). Framför detta har i inskriftens början stått ett namn, men det är omöjligt att med tillhjälp af runspåren i Bautil säga hvilket detta varit. Till höger var ett stycke af stenens kant nära inskriftens slut afslaget, likväl utan att inskriften derigenom lidit någon väsentlig skada. Deremot har midten af inskriften icke blifvit läst, emedan den var dold under ett murhörn. Det som enligt teckningen i Bautil kunnat läsas har alltså varit:

— — — [lit] : **risa** : **sten** : **iftir** : **pur** — — — — **in** : **kup** : **hialbi** : **sal** : **hans**.

Transliteration: — — — [lit] : **risa** : **sten** : **iftir** : **pur** — — — — **in** : **kup** : **hialbi** : **sal** : **hans**.

Transkription: — — — [*lét*] *ræisa stæin æftir þor* — — — — [*s*]inn. *Guð hialpi sál hans*. Öfversättning: »[N. N. lät] resa stenen efter Thor[sten, fader] sin. Gud hjelpe hans själ.»

Teckningen i Bautil — den enda vi ega af detta minnesmärke — har **sten** med runan för vokalen stungen.³ Jag tror likväl att inskriften haft |, då man icke sällan finner att äldre teckningar felaktigt angifva runor som stungna, hvilka i originalen äro ostungna.⁴

¹ Se vidare härom föregående nr 6.

² Rhezelius har i konceptet af sina »Monumenta» en teckning af (den år 1811 ombygda) kyrkan i Mörbylånga. Teckningen framställer södra sidan, och midt på långhuset fins här en som det tyckes smal dörr. Möjligen har stenen legat i denna. Om måtten i Bautil äro korrekta, skulle dörren icke haft mer än 1¹/₃—1¹/₂ alns (79—89 centimeters) bredd.

³ Liljegren 1319 har **stin** med **i**, men detta beror visst derpå, att runan i hans exemplar af Bautil varit otydlig. I mitt exemplar är pricken visserligen liten, men tydlig. Jag har sett efter i två andra exemplar; i det ena var pricken knappt märkbar, i det andra saknades den helt och hållet.

⁴ Exempel erbjuda teckningarna af Bjärbystenen i Runstens socken (L. 1306, se nedan). Lektor Brate anför *Runverser* sid. 88 talrika fall, der inskrifterna hafva stungna runor med betydelsen af ostungna. I flere af dessa fall tror jag likväl, att felet snarare är att tillskrifva afbildningarnas upphofsmän än runristarna. En naturlig fördjupning på en otilhuggen sten har ofta utseende af en inhuggen prick.

Uttalet har i alla händelser varit (*ræisa* och) *stæin* i denna inskrift, och till stöd för det skäl för denna mening, som uttalats ofvan sid. 12, vill jag här ytterligare påpeka, att Borgbysten i samma socken säkert haft **stein**. Att sistnämnda sten varit samtidig med originalet till nr 7 har man anledning att förmoda på grund af den i detalj likartade orneringen.

8. Mörbylånga kyrkogård.

Pl. VI. Fig. 8.

Literatur: L. 2057. — B. 1073. — Ahlqvist, *Ölands Historia*, II, 2, s. 213. — G. Stephens, *Oldnorthern Runic Monuments*, I, p. 243, III, p. 69. — Densamme, *Handbook of Oldnorthern Runic Monuments*, p. 46.

I Bautil fig. 1073 afbildas en tillhuggen rektangulär häll, som uppenbarligen hör till det slag af medeltidsgrafstenar, som legat öfver grafven. Den fans på Mörbylånga kyrkogård och, såsom ofvan (s. 48) är nämnt, är den oss bekant endast genom teckningen i Bautil. Efter måtten i denna hade den en längd af omkring 2,08 m och en bredd af 1,44 m. Vid ena hörnet var ett omkring 25 cm bredt stycke afslaget.

En runinskrift var inristad längs ena ändkanten. Då stenen var en slät fyrkant utan prydnader, hafva vi nöjt oss med att här pl. VI, fig. 8 reproducera af Bautils teckning blott den del, på hvilken inskriften förekommer.¹ Då inskriften stod på den ändan af stenen, som blifvit stympad, och den sista bevarade runan står helt nära brottet, kunde man tänka sig att fortsättning af inskriften funnits på det bortslagna stycket. Detta är likväl icke sannolikt, ifall den tydning af inskriftens senare hälft, som vi här nedan föreslå, är riktig.

Liljegren har upptagit inskriften bland dem, öfver hvilka han satt rubriken »Med främmande Runarter» (*Runurkunder* s. 246), under hvilken han sammanfört de för honom obegripliga inskrifter, som äro skrifna med de äldre, allmänt germanska runtecknen. Stephens har väl insett, att stenen tillhörde den kristna medeltiden, men han har likväl i inskriften velat finna en till den äldre runraden hörande runa, nämligen det egendomsliga tecken, som förekommer näst först och näst sist i inskriften. Han uppfattar detta tecken som en variant af de äldre runornas **M e**. Härei lär förmodligen ingen instämma².

¹ Bautils teckning är i sin helhet reproducerad af Stephens, folioupplagan I, p. 243, *Handbook*, p. 46.

² Stephens har meddelat läsning och tolkning af inskriften, folioupplagan af *Runic Monuments* I, p. 243 samt *Handbook* p. 46. På sistnämnda ställe läser och tolkar han: »KEARSTIN UNU. ENRUK KORPE K Kearstin (= Kerstin) Unas — dotter — ligger — här. Enruk (Henrik) gjorde detta — kummel (grafmärke).»